

In memoriam Piet Gieles

Op 14 september is in zijn woonplaats Den Bosch Piet Gieles (geboren in 1927) overleden. Een geboren en getogen leraar die vooral in de jaren zeventig als medewerker van het KPC een belangrijke impuls wist te geven aan de didactiek en de lespraktijk in ons vak.

De invoering van de Mammoetwet in de jaren zestig, de opkomst van maatschappijleer en vernieuwingen in het onderwijs aan studenten en aanstaande leraren aan de universiteit en, wat later, ook de invoering van afzonderlijke tweedegraads lerarenopleidingen maakten dat veel leraren wilden breken met de gangbare lestradities van het onderwijs uit hun eigen schooltijd. Je wilde graag wat anders dan een lastig geschreven schoolboek uitleggen om zo nu en dan - zo goed en kwaad als je dat als beginneling wilde lukken - die sleur te verlevendigen met 'een goede grap' of 'een spannend verhaal'. De VGN was in de jaren zestig van een clubje actievelingen uitgegroeid tot een heuse vereniging die zich ook stortte op herbezinning over doelstellingen en de aanpak van het vak. Toen het KPC Piet Gieles, geschiedenisleraar aan het Delftse Stanislascollege, aanstelde als medewerker voor het vak geschiedenis kwam die bal pas goed aan het rollen. Er verschenen twee, door KPC en VGN gezamenlijk uitgegeven, voor die tijd extreem lijvige themanummers van Kleio, het brugklas- en het onderbouwrapport (respectievelijk in 1971 en in 1976). Het waren pleidooien voor thematisering van de traditionele, chronologische leerstof, voor doelstellingen - affectieve en cognitieve - in de geest van de toen nog redelijk verse taxonomie van Bloom, voor variatie in werkvormen en voor zelfwerkzame leerlingen, in plaats van passieve consumenten van wat boek en leraar hen

voorzetten. Beide rapporten zijn grotendeels door Gieles geïnspireerd en geschreven, maar hij werd ook terzijde gestaan door een aantal co-auteurs, voor een groot deel relaties en collega's uit zijn eigen lerarentijd. Ze gingen veel verder dan theorie en fraaie principes. Kern van beide rapporten vormden de voorbeeldthema's, respectievelijk over het oude Egypte en 'De arbeidende klasse in Nederland in de negentiende eeuw'. Daarin zag je terug wat bedoeld werd met cognitieve en affectieve doelstellingen en de historische attitude of het historisch besef als alles overkoepelend einddoel. Het werd een stuk helderder hoe je dat allemaal in lesmateriaal en werkvormen kon omzetten. In 1979 verscheen ten slotte een samengevoegde en herziene editie van beide rapporten. In het KPC stapte Piet in die tijd over naar de - op het eerste gezicht - heel andere wereld van de leerlingbegeleiding. Op het eerste gezicht, want ook dit werk sloot in de kern goed aan op zijn eerdere lerarenbestaan. Piet Gieles bleef tot zijn pensionering in 1994 actief als gedreven en enthousiast opleider en nascholer van leerlingbegeleiders - en ook als auteur. Hij schreef snel en makkelijk en was een vlot spreker en boeiend docent die jarenlang het leeuwendeel van de VGN-conferenties voor beginnende leraren voor zijn rekening nam. Beginners zoals ik leerden hem in die rol kennen. Later ook als de man van het KPC die in brochures en cursussen *Mastery Learning* uit de doeken deed, met als inzet meer

geïndividualiseerd en doelgericht onderwijs. Veel van zijn cursisten uit die tijd kregen de smaak goed te pakken en raakten uiteindelijk ook zelf op de een of andere manier actief in de didactiek. Het brugklas- en het onderbouwrapport verschaften veel leraren een nieuw en bruikbaar jargon om over hun vak na te denken en te discussiëren en zetten in de jaren zeventig en de tijd daarna de toon voor een grote reeks nieuwe lesmethoden voorzien van docentenhandleidingen en opdrachtenboeken. Het geschiedenisdeel van het mavoproject uit de jaren tachtig dankte er zijn eerste inspiratie en een vliegende start aan. Piet Gieles was een man 'met het krijt aan de vingers', duidelijk, helder en geïnspireerd, die stond waar hij voor kwam. Veel van wat toen naar voren werd gebracht, is sindsdien, voorzien van nuances, opgenomen in weer nieuwe en andere betogen. De vakdidactiek zelf is er een stuk internationaler en ook kwantitatiever op geworden. Onderzoek is opgenomen in het universiteitsbedrijf, is gespecialiseerder, en op de uitkomsten ervan wordt professionele statistiek toegepast. In de bijdrage van Piet Gieles aan de didactiek van ons vak herken je een productief leraar, gedreven en soms vermetel in zijn ambities, ook loyaal aan de praktijk van het onderwijs. Eerder een universalist die het waagde om voor het totaalbeeld te gaan dan een fervent stokpaardberijder. Hij heeft zijn sporen nagelaten.

Kees Bogaerts